

گردشگری مذهبی

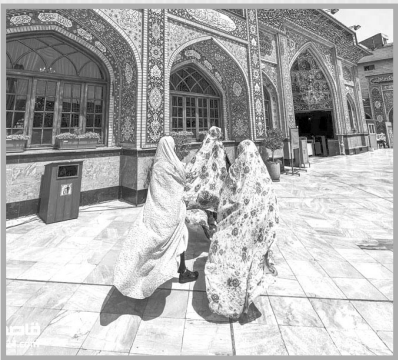
پیوند ایمان، فرهنگ و توسعه پایدار

■ رضاترینی

گردشگری مذهبی از دیرباز در جوامع مختلف جایگاهی ویژه داشته است. حرکت انسان‌ها به‌سوی اماکن مقدس، زیارتگاه‌ها، بقاع متبرکه، مساجد، کلیساها، معابد و سایر فضاهای دینی، نه‌تنها پاسخی به یک نیاز معنوی، بلکه فرصتی برای تعامل اجتماعی، آشنایی با فرهنگ‌ها و انتقال سنت‌ها بوده است. در جهان معاصر، با گسترش ارتباطات و افزایش تمایل به سفرهای هدفمند، گردشگری مذهبی به یکی از مهم‌ترین محورهای صنعت گردشگری تبدیل شده و سهم قابل توجهی از جابه‌جایی‌های سالانه گردشگران را به خود اختصاص داده است.

جمهوری اسلامی ایران با برخورداری از پیشینه‌ای غنی در حوزه تمدن، فرهنگ و مذهب، از ظرفیت‌های کم‌نظیری در زمینه گردشگری مذهبی برخوردار است. وجود حرم‌های مطهر ائمه اطهار(ع)، امامزادگان واجب‌التعظیم، مساجد تاریخی، تکایا، حسینیه‌ها و آیین‌های مذهبی ریشه‌دار، ایران را به یکی از قطب‌های مهم گردشگری مذهبی در منطقه و جهان اسلام تبدیل کرده است. شهرهایی همچون مشهد مقدس، قم، شیراز، ری، اراک و ده‌ها شهر و روستای دیگر، هریک با دارابودن جاذبه‌های مذهبی و آیینی خاص، نقش مؤثری در جذب زائران داخلی و خارجی ایفا می‌کنند.

گردشگری مذهبی علاوه بر کارکردهای معنوی و فرهنگی، آثار اقتصادی قابل توجهی نیز به همراه دارد. حضور زائران موجب رونق خدمات اقامتی، حمل‌ونقل، صنایع‌دستی، تولیدات بومی و اشتغال‌زایی مستقیم و غیرمستقیم برای جوامع محلی می‌شود. این موضوع به‌ویژه در مناطق کمتر برخوردار، می‌تواند به‌عنوان ابزاری کارآمد برای توسعه منطقه‌ای، کاهش مهاجرت و افزایش سطح رفاه اجتماعی مورد توجه قرار گیرد. از این‌رو، برنامه‌ریزی اصولی و هدفمند در این حوزه، ضرورتی انکارناپذیر است.

در عین حال، توسعه گردشگری مذهبی نیازمند رعایت ملاحظات فرهنگی، اجتماعی و زیست‌محیطی است. حفظ حرمت و قداست اماکن مذهبی، صیانت از ارزش‌های دینی، مدیریت جمعیت زائران، ارتقای زیرساخت‌ها و ارائه خدمات شایسته و در شأن زائران، ازجمله الزامات اساسی در این مسیر به‌شمار می‌رود. همچنین آموزش فعالان حوزه گردشگری، آشنایی آنان با مبانی فرهنگی و مذهبی مقاصد و بهره‌گیری از ظرفیت مشارکت مردمی، می‌تواند به ارتقای کیفیت تجربه زائران و افزایش رضایتمندی آنان منجر شود.

نقش دستگاه‌های اجرایی، نهادهای فرهنگی و مدیریت شهری در ساماندهی و توسعه گردشگری مذهبی بسیار حائز اهمیت است. تدوین اسناد بالادستی، اجرای طرح‌های جامع، مرمت و احیای بناهای مذهبی تاریخی، بهبود دسترسی‌ها و معرفی شایسته ظرفیت‌ها از طریق ابزارهای نوین اطلاع‌رسانی، می‌تواند زمینه‌ساز شکوفایی هرچه بیشتر این حوزه باشد. در این میان، تعامل سازنده میان بخش دولتی و خصوصی و جلب سرمایه‌گذاری مسئولانه، عاملی کلیدی در تحقق اهداف پیش‌بینی‌شده محسوب می‌شود.

در نهایت، گردشگری مذهبی فرصتی ارزشمند برای معرفی چهره واقعی فرهنگ دینی، تقویت همبستگی اجتماعی و ترویج صلح و معنویت در سطح ملی و بین‌المللی است. توجه هوشمندانه و برنامه‌محور به این ظرفیت عظیم، نه‌تنها به حفظ و پاسداشت میراث معنوی کشور کمک می‌کند، بلکه می‌تواند موتور محرک توسعه پایدار و متوازن در سال‌های پیش‌رو باشد.

«رینه»

سرزمین رؤیایی

مازندران

روشن را برای چارقد انتخاب می‌کنند و گل‌های بزرگی نیز نقش‌ونگار زیبایی آن را تشکیل می‌دهد. در واقع، چارقد همان روسری است. زنان ایل معمولاً از چارقدهای گل‌دار برای پوشش خود استفاده می‌کنند.

با وجود هزینه‌های بالا، نسل جوان همچنان به این لباس‌ها علاقه‌مند هستند
فریده شجاعیان، یکی از زنان لر و خیاط لباس محلی در منطقه نورآباد ممسنی فارس در گفت‌وگو با مهر، به جزئیات و اهمیت این پوشش پرداخت و گفت: هزینه پارچه و دوخت یک دست لباس کامل محلی لری، به‌خصوص برای مراسمی چون عروسی، بسیار بالاست.

شجاعیان گفت: با وجود هزینه‌های بالا، نسل جوان همچنان به این لباس‌ها علاقه‌مند هستند. بسیاری از دختران جوان، علی‌رغم دشواری راه رفتن با لباس‌های سنگین، تمایل به پوشیدن آن‌ها در مراسم مختلف دارند. این لباس‌ها به‌طور ویژه در مناطقی مانند نورآباد و در میان جامعه لر‌ها رواج دارد.

وی ادامه داد: با این حال، علاقه به پوشیدن لباس محلی تنها محدود به ایام خاصی چون عروسی نیست و برخی زنان به‌صورت روزمره از آن استفاده می‌کنند. تنوع در جنس پارچه (مانند مخمل و ساتن) و سبک دوخت (پنل‌دار یا ساده) نیز سلیقه‌های مختلف را پوشش می‌دهد. این هنرمند و خیاط لباس سنتی تصریح کرد: در جامعه‌ای که به‌سمت مدرنیت پیش می‌رود، لباس‌های محلی لری همچنان ایستاده‌اند و با وجود چالش‌های اقتصادی، پیوند عمیق خود را با هویت و فرهنگ حفظ کرده‌اند.

«رینه» در بخش لاریجان شهرستان آمل قرار دارد و یکی از جاذبه‌های دیدنی استان مازندران است. ازجمله جاذبه‌های دیدنی این منطقه می‌توان به دشت لاله و آبگرم رینه اشاره کرد.

رینه لاریجان، واقع در دامنه‌های جنوبی دماوند، به دلیل ارتفاع ۲۴۰۰ متری از سطح دریا، آب‌وهوایی کوهستانی و خنک دارد. این منطقه در تابستان‌ها دمایی معتدل و در زمستان‌ها سرمای قابل‌توجه را تجربه می‌کند. در تابستان، دمای هوا در این شهر معمولاً بین ۲۵ تا ۳۰ درجه سانتی‌گراد متغیر است که شرایطی مطبوع برای گردشگران فراهم می‌کند. به‌عنوان مثال، دمای این منطقه در تیرماه به ۳۲.۵ درجه سانتی‌گراد هم رسیده است. دما در زمستان به‌طور قابل‌توجهی کاهش می‌یابد و ممکن است به زیر صفر درجه سانتی‌گراد برسد. دمای هوای رینه لاریجان در بهمن‌ماه حدود ۴.۳ درجه سانتی‌گراد بالای صفر گزارش شده است. با توجه به شرایط آب‌وهوایی سرد در زمستان، سفر به آبگرم رینه در این فصل می‌تواند تجربه‌ای منحصربه‌فرد باشد؛ اما توصیه می‌شود پیش از سفر از وضعیت جاده‌ها و تجهیزات ایمنی مانند زنجیرچرخ اطمینان حاصل کنید.

لری به‌شمار می‌رود.

امروزه با گسترش زندگی مدرن و تغییر سبک پوشش، خطر فراموش‌شدن لباس‌های محلی افزایش یافته است. از این‌رو، شناخت و معرفی لباس قوم لر نه‌تنها اقدامی فرهنگی، بلکه گامی مؤثر در حفظ میراث ناملموس ایران محسوب می‌شود.

بررسی این پوشش سنتی به ما کمک می‌کند تا با هویت، تاریخ و سبک زندگی مردمانی آشنا شویم که همچنان اصالت خود را در دل تغییرات زمان حفظ کرده‌اند.

رنگ و طرح لباس‌های محلی تابع سن و جایگاه اجتماعی است

نگار مطلق، طراح و خیاط لباس‌های محلی در گفت‌وگو با مهر، در خصوص رنگ و نوع پارچه‌های مصرفی در دوخت لباس محلی گفت: لباس‌های محلی با سن‌وسال افراد نسبت مستقیم دارد. زنان سالمند اغلب از پارچه‌هایی با طرح و رنگ ساده و ملایم و گاهی تیره و تزئینات کم استفاده می‌کنند. در مقابل، لباس دختران و زنان جوان، تنوع دلپذیری از رنگ‌های شاد و نقش‌های زیبا دارد و معمولاً، زیورآلات و تزئینات بیشتری در آن به‌کار می‌رود. وی ادامه داد: در طرح‌ها و مدل‌های جدیدتر، دختران جوان از آستین‌های مدل‌دار استقبال بیشتری دارند و چارقدهای متفاوت‌تری را می‌پسندند.

مطلق در خصوص اجزای لباس‌های محلی گفت: کلاه، جلیقه، چارقد، تنبان یا دامن و سکه‌هایی که به‌روی پیشانی می‌بندند و سوزن‌های زیبایی که به چارقد زده می‌شود از اجزای لباس لری است. بانوان متأهل اغلب از کلاه استفاده نمی‌کنند و زیر چارقد به‌روی پیشانی، روسری دیگری می‌بندند، یا روسری آن‌ها غالباً سفید و گل‌دار است.

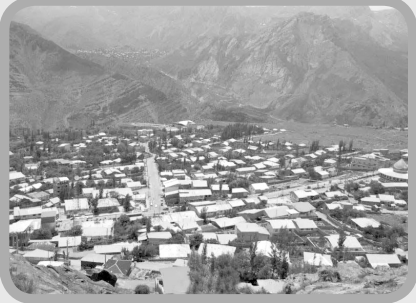
طراح و خیاط لباس‌های محلی افزود: چارقد پارچه‌ای مربعی‌شکل از جنس نخ یا ابریشم است که به‌صورت مورب آن را تا می‌زنند و روی سر می‌اندازند. معمولاً پارچه‌هایی با رنگ

در جنوب ایران، جایی که خلیج فارس با آغوش گرم خود، جزایر متعددی را دربر گرفته، جزیره قسم، مروارید خلیج فارس، با جاذبه‌های بی‌نظیر و طبیعت بکر، میزبان گردشگران بسیاری از سراسر ایران و جهان است. در میان گنجینه‌های این جزیره، روستای سهیلی، توانسته با زیبایی‌های بی‌مثال خود به یکی از قطب‌های گردشگری قشم تبدیل شود.

در ادامه علاوه بر معرفی جاذبه‌های گردشگری روستای سهیلی، بهترین زمان و نحوه سفر به این روستا را نیز شرح می‌دهیم.

این روستا یکی از بخش‌های استان هرمزگان و در جزیره زیبای قشم و در فاصله ۶۰ کیلومتری شهرستان قشم و ۱۰ کیلومتری فرودگاه بین‌المللی دیرستان قرار گرفته است. سهیلی در بخش حرا واقع شده و به‌طور تقریبی ۲ هزار و ۲۳۶ نفر در این روستای زیبا زندگی می‌کنند.
طبیعت بکر و جاذبه‌های گردشگری فراوان در کنار مردمان مهمان‌نواز این روستا، توانسته آن را به مقصد بسیاری از گردشگران و دوستداران طبیعت تبدیل کند.

مردم خونگرم و مهمان‌نواز روستای سهیلی، با آغوش باز از مسافران استقبال می‌کنند. علاوه‌بر لذت‌بردن از منظره‌های جذاب این روستا، گپ‌وگفت با اهالی، شما را با فرهنگ و رسوم این خطه آشنا خواهد کرد و خاطره‌ای خوش از سفر به روستای سهیلی قشم را برایتان به ارمغان خواهد آورد.
اگرچه روستای سهیلی وسعت خیلی زیادی ندارد، اما پتانسیل گردشگری عظیم آن موجب شده به‌عنوان یکی از چهار روستای برتر کشور در حوزه گردشگری سبز شناخته شود.
موقعیت جغرافیایی این روستا به تنوع جاذبه‌های طبیعی کمک کرده است. در ادامه به جاذبه‌های گردشگری سهیلی اشاره می‌کنیم که هنگام سفر نباید بازدید از آن‌ها را از دست بدهید.
این ساحل تابلویی بی‌نظیر از عظمت دریا را به‌نمایش می‌گذارد. در کنار ساحل قدم بزنید و امواج تیلگون را نظاره کنید. غروب آفتاب در ساحل سهیلی، منظره‌ای بدیع و تماشایی را خلق می‌کند که هر چشמי را به خود خیره می‌کند. اگر عاشق دریا و ساحل گرم جنوب هستید، ساحل جنوبی سهیلی یکی از بهترین انتخاب‌ها برای شما محسوب می‌شود.

میراث

مرضیه جوانمردی‌فر/ ایران سرزمینی است با تنوع فرهنگی گسترده که هریک از اقوام آن، بخشی از هویت تاریخی و اجتماعی این کشور را شکل داده‌اند.

در میان این اقوام، قوم لر با پیشینه‌ای کهن و فرهنگی غنی، نقش مهمی در تاریخ و تمدن ایران داشته است. یکی از برجسته‌ترین جلوه‌های این فرهنگ، لباس سنتی لری است که نه‌تنها نشان‌دهنده شیوه پوشش، بلکه بازتابی از باورها، شرایط زندگی، موقعیت جغرافیایی و ارزش‌های اجتماعی این قوم به‌شمار می‌رود.

لباس قوم لر در طول قرن‌ها و نسل‌ها شکل گرفته و متناسب با زندگی در نواحی کوهستانی زاگرس تکامل یافته است.

استفاده از پارچه‌های مقاوم، طراحی مناسب برای تحرک و سازگاری با سرما و گرما، نشان‌دهنده هوشمندی مردمان لر در تطبیق با محیط طبیعی خود است. این پوشش‌ها نتیجه تجربه‌های طولانی زندگی عشایری و روستایی بوده و هر جزء آن کارکردی مشخص و معنادار دارد.

از سوی دیگر، لباس لری تنها جنبه کاربردی ندارد، بلکه زیبایی‌شناسی خاصی را نیز دربر می‌گیرد.

رنگ‌ها، نقش‌ها و تزئینات به‌کار رفته در لباس‌های زنانه و مردانه، بیانگر احساسات، روحیه و جایگاه اجتماعی افراد است. برای نمونه، رنگ‌های شاد و متنوع در لباس زنان لر نمادی از امید، زندگی و نشاط اجتماعی است. درحالی‌که پوشش مردان با سادگی و استحکام خود، نشان‌ه‌ای از قدرت، غیرت و روحیه حماسی این قوم محسوب می‌شود.

همچنین، لباس‌های محلی لری در مناسبت‌های مختلف مانند جشن‌ها، عروسی‌ها، آیین‌های مذهبی و مراسم سنتی، تفاوت‌هایی با پوشش روزمره دارند که این موضوع نشان‌دهنده پیوند عمیق لباس با آداب و رسوم اجتماعی است. هر تغییر در نوع پوشش، پیامی خاص را منتقل می‌کند و به نوعی زبان خاموش فرهنگ

کوله پستی

نفس‌های آریانا؛ جاذبه‌ای در جاسک

گل‌فشان آریانا در روستای گنان شهرستان جاسک یکی از جاذبه‌های گردشگری این شهرستان است.

این گل‌فشان مخروطی، بزرگ‌ترین، زیباترین و مرتفع‌ترین گل‌فشان کشور با ارتفاع ۷۳ متر از سطح زمین‌های اطراف در ۸۰ کیلومتری غرب بندر جاسک قرار دارد.

گل‌فشان آریانا حدود دو کیلومتر از دریای عمان فاصله دارد و برای دیدن آن باید یک مسیر پیاپی را پیمود. گل‌فشان‌ها جایی‌که فرو رانش زمین درحال رخ‌دادن است، یعنی یک ورق زمین‌شناسی بر روی ورق زمین دیگر در حرکت است، ایجاد می‌شوند

گل‌فشان‌ها معمولاً گنبدی‌شکل و در بعضی مواقع به‌صورت حوضچه‌ای است و دارای مواد معدنی همچون گوگرد، منیزیم و ید می‌باشد که برای بیمارهای پوستی و التهاب مفصل‌ها استفاده می‌شود.

در این شهرستان علاوه بر گل‌فشان آریانا، حداقل بیش از ۱۰۰ دهنه گل‌فشان دیگر وجود دارد که برخی از آنها فعال و برخی دیگر غیرفعال است.

گل‌فشان‌ها به‌عنوان شاخص میدان‌های گازی و نفتی شناخته شده و از آنها برای پیش‌بینی وجود میدان‌های نفتی و گازی در اعماق زمین استفاده می‌شود.

عملکرد این آسباده‌ها فراتر از یک آسیاب ساده برای تولید آرد

است. این سازه‌ها با ورود باد شدید و مداوم منطقه به محفظه‌های مخصوص خود فعال می‌شوند تا فرآیند آرد کردن غلات با کمترین دخالت دست و بدون نیاز به سوخت فسیلی انجام پذیرد.

گزارش سفر

منطقه «نشتیفان» در شهرستان خواف نه‌تنها به‌عنوان یک گنجینه تاریخی، بلکه به‌عنوان نمادی از نبوغ مهندسی ایرانی در بهره‌برداری از منابع طبیعی شهرت دارد. این منطقه به‌دلیل شرایط اقلیمی خاص و ورزش پادهای شدید و مداوم، میزبان مجموعه‌ای بی‌نظیر از سازه‌هایی به‌نام «آسباد» یا آسیاب‌های بادی است که قدمت و کارایی آن‌ها، این سازه‌ها را در زمره شاهکارهای مهندسی جهان قرار می‌دهد. نام این منطقه خود حکایت از ماهیت بادی آن دارد؛ واژه «نشتیفان» در زبان محلی ترکیبی از دو کلمه «نش» به‌معنای نیش عقرب و «تیفان» به‌معنی طوفان یا باد شدید است که بیانگر قدرت همیشگی باد در این جغرافیاست. ساختار فنی این آسباده‌ها که سال‌ها و قرن‌هاست با تکیه بر نیروی باد کار می‌کنند، نشان از درک عمیق نیاکان ما از اصول مکانیک و انتقال انرژی است. این بناهای کهن، فراتر از کاربردی صرفاً تولیدی، دروازه‌ای به‌سوی درک فلسفه معماری پایدار در کویر هستند. آنچه امروز در کویر نشتیفان می‌بینیم، تنها توده‌هایی از خشت و چوب نیست، بلکه پیچیده‌ترین سامانه مکانیکی تبدیل انرژی باد به نیروی محرکه در تاریخ ایران است.

عملکرد این آسباده‌ها فراتر از یک آسیاب ساده برای تولید آرد است. این سازه‌ها با ورود باد شدید و مداوم منطقه به محفظه‌های مخصوص خود فعال می‌شوند. این جریان باد که در کویر خراسان سرعت بسیار بالایی دارد، ابتدا تیغه‌های اصلی آسیاب را به گردش درمی‌آورد و سپس این نیروی چرخشی از طریق یک سیستم مکانیکی پیچیده و دقیق، به سنگ‌های عظیم آسیاب منتقل می‌شود تا فرآیند آرد کردن غلات با کمترین دخالت دست و بدون نیاز به سوخت فسیلی انجام پذیرد. آنچه آسبادهای نشتیفان را از سایر نمونه‌های آسیاب بادی دنیا متمایز می‌کند، کارایی چندمنظوره و هوشمندانه آن‌هاست. این سازه‌ها علاوه بر وظیفه اصلی خود یعنی آسیاب کردن آرد، در بخش حیاتی دیگری از زندگی مردم منطقه، یعنی «پمپاژ آب» نیز مورد استفاده قرار می‌گرفته‌اند. این قابلیت دوگانه، نشان می‌دهد که مهندسان و معماران این سامانه‌ها، سازه را به گونه‌ای طراحی کرده‌اند که با تغییرات ساده در نحوه انتقال قدرت، کاربرد آن از کار با سنگ‌های سنگین به کار با پمپ‌های آب تغییر یابد. قابلیتی که در مناطق خشک و نیمه‌خشک، یک ضرورت استراتژیک به‌شمار می‌آمد و اهمیت این میراث را دوچندان می‌کند. میراث معماری و فنی آسبادهای نشتیفان تا آنجا مورد تأیید و اهمیت قرار گرفت که در سال ۱۳۸۱، این سازه‌های کم‌نظیر توسط سازمان میراث فرهنگی ایران به‌عنوان یک میراث ملی به ثبت رسیدند. حفظ، مرمت و احیای این بناهای ارزشمند باید در اولویت برنامه‌های فرهنگی و گردشگری قرار گیرد تا نسل‌های آینده نیز بتوانند از دیدن این شاهکار معماری بهره‌مند شوند و آسبادهای نشتیفان همواره به‌عنوان دروازه‌ای برای ورود گردشگران به شرق کشور باقی بمانند.